

В. М. ЄРМОЛОВА

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання Національного університету фізичного виховання і спорту України.
Закінчила Київський державний інститут фізичної культури за спеціальністю викладач фізичної культури і спорту.
Має великий досвід роботи у галузі фізичного виховання: тренер з художньої гімнастики (1996 – 1972 рр.), інструктор-методист виробничої гімнастики (1972 – 1974 рр.), учитель фізичної культури (1974 – 2001 рр.), начальник відділу фізичного виховання Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України (2001 – 2007 рр.), директор Олімпійської академії України (з 2007 р.).
Внесок В. М. Єрмолової у розвиток галузей освіти й фізичної культури і спорту відзначено державними і галузевими нагородами: заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2008 р.), відмінник освіти України (1992, 2005 рр.), медаль Федерації футболу України «За заслуги», грамоти Міністерства освіти УРСР (1990 р.), Міністерства освіти України (1994 р.).
В. М. Єрмолова – автор понад 100 публікацій, серед яких 6 підручників, 5 навчальних програм, навчально-методичні посібники для педагогічних працівників.

OLYMPIC
OLYMPIC
OLYMPIC
OLYMPIC
OLYMPIC

теорія і практика

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

В. М. Єрмолова

В. М. Єрмолова

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

теорія і практика

В. М. Єрмолова

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА

теорія
і практика

Київ 2011

ББК 75.4(0)90

УДК 796.032

Схвалено Комісією з фізичної культури Науково-методичної Ради з питань освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту для використання в загальноосвітніх навчальних закладах. Лист № 1.4/18-Г-165 від 21.03.2011 р.

Видання Національного олімпійського комітету України

РЕЦЕНЗЕНТИ:

М. М. Булатова

доктор педагогічних наук, професор

Л. П. Сущенко

доктор педагогічних наук, професор

Т. А. Дмитрієва

учитель-методист

Єрмолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. / В. М. Эрмолова. – К., 2011. 335 с.

У посібнику розглянуто історичні та теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. Подано практичний матеріал з олімпійської освіти, який може бути використаний у навчальній та позакласній роботі в загальноосвітніх навчальних закладах.

Для вчителів, педагогічних працівників таборів відпочинку, студентів спортивних і педагогічних вищих навчальних закладів.

ББК : 75.4(0)90

УДК : 796.032

© Національний олімпійський комітет України, 2011

© Олімпійська академія України, 2011

© В.М.Єрмолова, 2011

Зміст

ВСТУП	5
ЧАСТИНА I. ТЕОРІЯ	7
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТА ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ	7
Витоки олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти та виховання дітей і молоді	7
Формування системи олімпійської освіти у світлі діяльності міжнародних організацій	13
Міжнародний олімпійський комітет	13
Міжнародна олімпійська академія	19
Національні олімпійські академії	26
Олімпійський музей	28
Міжнародні та національні центри олімпійських досліджень і освіти	30
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ	35
Мета, завдання і функції олімпійської освіти	35
Організація впровадження олімпійської освіти у зарубіжних країнах	44
Впровадження олімпійської освіти у пострадянських країнах	46
Впровадження олімпійської освіти у країнах, що були організаторами Олімпійських ігор	51
Класифікація моделей і програм олімпійської освіти	68
Пріоритетні напрями розвитку національної освіти	71
Напрями розвитку олімпійської освіти в Україні	74
Концепція впровадження в Україні Всеукраїнського олімпійського уроку та олімпійського тижня	80
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОБІЗНАНОСТІ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ З ПИТАНЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ	106
Аналіз обізнаності учнів з питань олімпійської освіти	107
Аналіз обізнаності вчителів з питань олімпійської освіти	117
Аналіз обізнаності директорів шкіл з питань олімпійської освіти	124
Аналіз обізнаності методистів фізичного виховання інститутів післядипломної педагогічної освіти з питань олімпійської освіти	130
РОЗДІЛ 4. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ШКОЛЯРІВ УКРАЇНИ	136
Організаційно-педагогічні умови інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховного процес школи	136
Шляхи інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	146

Організація педагогічного керівництва процесом інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів	171
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	177
ЧАСТИНА II. ПРАКТИКА	181
РОЗДІЛ 5. ІНТЕГРАЦІЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЗНАНЬ У СИСТЕМУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ	181
Програма спеціального курсу «Основи олімпійських знань» для загальноосвітніх навчальних закладів 5–11 класи	181
Контекстна модель викладання олімпійських знань	196
Інтеграція олімпійських знань у навчально-виховний процес початкової загальноосвітньої школи	208
Тексти диктантів	229
Сценарії інтегрованих уроків	239
Інтегрований урок, посвящений олімпійським іграм	239
Інтегрований урок геометрії та зарубіжної літератури	242
Інтегрований урок української мови та олімпійської освіти «Історія естафети олімпійського вогню»	246
Інтегрований урок української та грецької мов	254
РОЗДІЛ 6. НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНІ ІГРИ	258
Навчально-пізнавальна гра «Олімпійська висота»	259
Навчально-пізнавальна гра-еспедиція «Олімпійськими просторами»	264
Гра «Назви вид спорту»	272
Гра «Все про Олімпійські ігри»	272
Гра «Убери зайве!»	272
Гра «Олімпійський хокей»	273
Гра «Спорт і екологія»	276
Гра «Біатлон»	277
Гра «Будуємо олімпійські об'єкти»	282
Історична гра	284
Гра «Демократія. Вибори»	289
Гра «Один світ – одна мрія»	290
Гра «Місто приймає Олімпійські ігри»	294
РОЗДІЛ 7. КРОСВОРДИ	295
РОЗДІЛ 8. СЦЕНАРІЇ ОЛІМПІЙСЬКИХ УРОКІВ	303
«Від олімпії до наших днів»	303
«Поруч з олімпійцями»	308
«Спорт і фізичне виховання – утвердження здорового способу життя та зміцнення миру»	316
«Діти – олімпійська надія України»	320
«Зимові олімпійські ігри»	323
«Встреча на Олимпе»	327
«Допінг у спорті»	331

Вступ

Сучасному періоду розвитку України притаманна гуманістична філософія освіти і виховання, нові моделі навчання – оновлена парадигма, що формується у державі та найповніше відповідає сучасним соціально-економічним реаліям, національним і загальнолюдським цінностям.

Важливе місце у структурі ціннісних орієнтацій займають гуманістичні якості, формування яких є необхідною умовою духовного становлення особистості.

Гуманістичні ідеї входили до концепції виховання античного періоду, однією зі складових якої була *каллокагатія* – духовно-естетичний ідеал давньогрецької культури, що привертав увагу вчених, педагогів, громадських діячів багатьох поколінь, починаючи з Аристотеля і до сьогодні: Л. Куна, С. Durantez, В. М. Платонова.

Складні питання взаємозв'язку і взаємовпливу розумового, духовного, естетичного і фізичного розвитку, що впливали на виховання, були предметом дослідження європейських педагогів і просвітителів кінця ХІХ–початку ХХ ст.: П. Ф. Лесгафта, О. Д. Буттовського, П'єра де Кубертена.

Засновник сучасного олімпізму П'єр де Кубертен також вважав необхідним одночасний розвиток духовних, фізичних та інтелектуальних якостей людини. Ним було сформульовано ідеологію олімпізму, котра лягла в основу олімпійської освіти – педагогічного феномену, що набув подальшого розвитку у працях учених різних країн світу: К. Diem, Л. Куна, О. Szymiczek, В. І. Столярова, В. М. Платонова, D. Binder, М. М. Булатової.

Питання впровадження у процес навчання й виховання елементів олімпійської освіти як позитивного фактора, що сприяє гуманізації суспільства, знайшли відображення у роботах вітчизняних дослідників: Н. В. Москаленко, О. М. Вацеби, С. Ф. Матвєєва, О. А. Томенка.

Результати досліджень дають підставу припустити, що одним із ефективних підходів до вирішення проблем, які стоять перед сферою освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства,

може стати система організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах на основі олімпійської ідеології через інтеграцію олімпійської освіти у практику роботи школи. Діяльність, що лежить в основі цієї освіти, здатна сприяти вихованню психічно і фізично здорової людини, патріота, працездатної, толерантної, законослухняної особи, яка у повсякденному житті дотримується правил чесної гри. Філософія олімпізму покликана допомогти школярам зробити правильний вибір для удосконалення своєї особистості, що сприятиме особистісному розвитку.

Відмічаючи велике наукове і практичне значення розглянутих праць вітчизняних і зарубіжних учених, доцільно зауважити, що проблема інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів ще недостатньо досліджена у педагогічній теорії, а тому не знайшла належного відображення у практичній діяльності закладів освіти. Також варто зазначити, що не мають ґрунтового розкриття й обґрунтування зміст, форми і методи її впровадження у практику роботи школи.

Актуальність зазначеної проблеми, її важлива соціальна значущість обумовили написання даного посібника. У ньому розроблено ряд наукових положень, що вирішують важливу проблему – інтеграцію олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів України.

У посібнику автором розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів; визначено вплив олімпійської освіти на комплекс основних показників ефективності навчально-виховного процесу школярів: рівень навчальних досягнень, охоплення заняттями фізичною культурою і спортом, заняттями художньо-естетичного циклу, прояви антисоціальної поведінки, рівень захворюваності; розроблено та теоретично обґрунтовано систему організації підготовки різних категорій педагогічних працівників до діяльності з інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів, розроблено комплект програмних та навчально-методичних матеріалів для школярів та педагогічних працівників.